

Jubilejní almanach Jednoty čs. matematiků a fyziků 1862–1987

Zdeněk Horský

Písemnosti z pozůstalosti prof. dr. A. Seydlera

In: Libor Pátý (editor): Jubilejní almanach Jednoty čs. matematiků a fyziků 1862–1987. Sestavil Libor Pátý k sto dvacátému pátému výročí Jednoty. (Czech). Praha: Jednota čs. matematiků a fyziků, 1987. pp. 107–110.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401934>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

PÍSEMNOSTI Z POZŮSTALOSTI
 PROF. DR. A. SEYDLERA

Zdeněk Horský

Historická komise Jednoty čs. matematiků a fyziků si klade za úkol vést evidenci o závažných materiálech z pozůstalostí našich významných matematiků a fyziků. Řídí se při tom názorem, že prameny tohoto charakteru jsou důležitým zdrojem informací pro zachycení vývoje sledovaných vědeckých oborů. Zvláště cenné zprávy je třeba očekávat v soukromých vědeckých denících, pokud byly vedeny, ve výpiscích z literatury, v přípravných materiálech pro publikace a rovněž v korespondenci, ať již jde o korespondenci odbornou či soukromou. Mnohdy právě jen tyto prameny mohou vrhnout vedlejší světlo na dané problémy a pomohou podstatně doplnit pohled na sledovaný vývoj, ne-li jej přímo zásadně osvětlit tam, kde jsou prameny oficiálního charakteru strohé a nesdělné.

Danému úkolu se věnují především specializované instituce archivního charakteru, jako např. Ústřední archiv Československé akademie věd, v němž je uložen a postupně dále je a bude ukládán i archiv JČSMF. Nicméně se stává, že mnohé materiály zůstávají v majetku pozůstalých rodin, které je z pietních důvodů uchovávají. Dnešní reprografické metody však umožňují, aby i takové materiály byly okopírovány, kopie uloženy a v případě potřeby předkládány ke studiu badatelům, aniž by se jakýmkoli způsobem měnily vlastnické vztahy vůči originálům i jejich uložení. Zkušenosti z poslední doby bohužel ukazují, že často i tam, kde byly písemnosti a památky dlouho pečlivě uchovávány, dochází při střídání generací, při zániku rodin či v důsledku jiných vlivů ke ztrátám. Proto bude jen ku prospěchu, budou-li od takového materiálu na jiném místě soustředěny kopie.

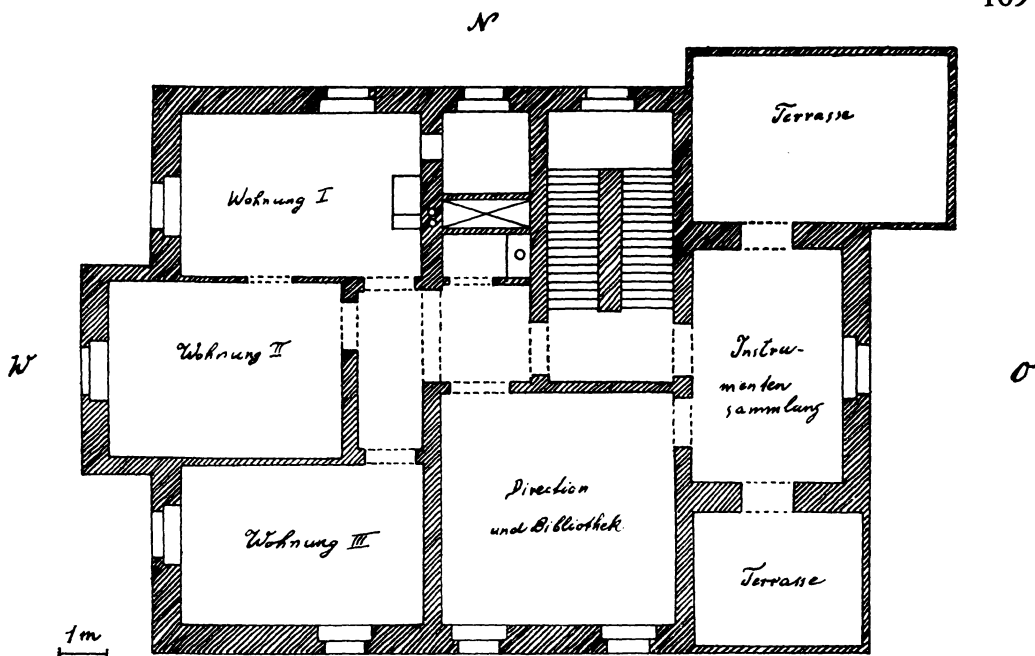
Z článku o *prof. dr. Augustu Seydlerovi (1849—1891)*, vedoucí osobnosti české fyziky a astronomie, který ve Sborníku pro dějiny přírodních věd a techniky, sv. IV — 1958, str. 5 až 32 publikoval Josef Široký, vyplývá, že pozoruhodné rukopisné materiály zůstaly zachovány v majetku Seydlerov-

vy rodiny, a to u p. *Dr. Jana Seydlera*, údajně v Chrástu u Plzně¹⁾). Z toho Seydlerovy vědecké zápisky (10 sešitů) byly již předány do ÚA ČSAV. Z iniciativy historické komise JČSMF a s laskavou pomocí dr. Arnošky Šimové se podařilo navázat kontakt se synem dnes již zesnulého Jana Seydlera, *prom. fil. Jiřím Seydlerem*, vnukem profesora Augusta Seydlera. Ten se vzácným pochopením pro význam věci částečně daroval, částečně k pořízení kopií zapůjčil celý soubor archívních materiálů, který významně dokresluje život a činnost prof. dr. Augusta Seydlera, resp. členů jeho rodiny.

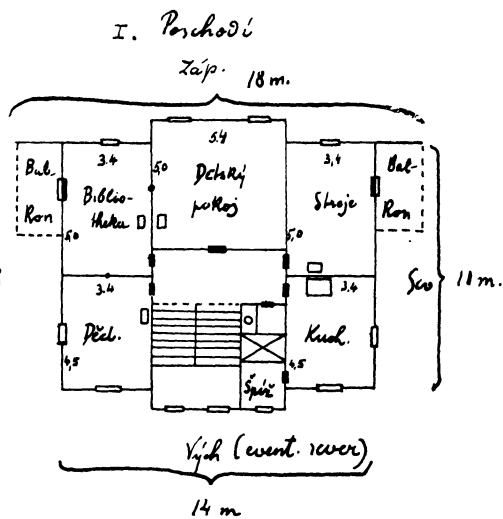
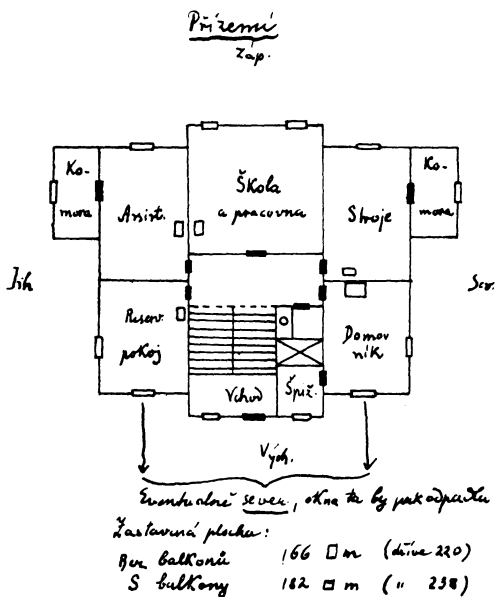
Soupis dokumentů a památek týkajících se prof. dr. Augusta Seydlera, které byly Jiřím Seydlerem věnovány Jednotě čs. matematiků a fyziků, obsahuje celkem 91 čísel. Jsou zde především dokumenty týkající se studia a počátků vědecké a vysokoškolské pedagogické činnosti Seydlerovy. Úplná řada školních vysvědčení začíná vysvědčením z 10. 8. 1857 vystaveným osmiletému Augustu Seydlerovi hlavní školou u sv. Petra v Praze, následují čtyři vysvědčení z pražské piaristické hlavní školy, pak patnáct vysvědčení z pražského novoměstského gymnázia z let 1860 až 1867, dvě potvrzení nemajetnosti z téže doby, žádost o osvobození od školného z r. 1860, potvrzení o imatrikulaci na Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze z 4. prosince 1867 vystavené tehdejším děkanem filozofické fakulty W. W. Tomkem a tři potvrzení o osvobození od kolejného z let univerzitního studia.

Počátky vědecké a vysokoškolské kariéry dr. Augusta Seydlera dokumentuje jmenování dosavadního asistenta adjunktem pražské hvězdárny z 4. září 1872, jmenování mimořádným profesorem matematické fyziky s českým vyučovacím jazykem na pražské univerzitě s právní účinností od 1. 10. 1881 (ze dne 27. 7. 1881) a jmenování řádným profesorem teoretické astronomie a matematické fyziky na pražské české univerzitě s účinností od 1. května 1886 (ze dne 18. 12. 1885). Uzavření druhého manželství vdovce prof. dr. A. Seydlera s Marií rozenou Stehlíkovou dokládá oddací list, předčasný konec jeho vědecké dráhy úmrtní list (úmrtní 22. 6. 1891). Další dokumenty se týkají vyměření penze vdově, atp.

¹⁾ Dle sdělení Jiřího Seydlera žil jeho otec dr. Jan Seydler v Nezvěsticích u Plzně, nikoliv v Chrástu, jak J. Šíroký zřejmě mylně uvádí.

Prizemi
Erster Stock.

Seydlerovy plány dnes již neexistující nové budovy Astronomického ústavu české university v Oveňecké ulici v Praze na Letné.

Z hlediska informací o počátcích astronomického ústavu české univerzity jsou *zvláště významné dva plány, týkající se stavby ústavu*. Jsou provedeny v měřítku 1 : 100 (německy popsáný návrh stavitelův) a 1 : 200 (Seydlerova skica s návrhem úprav a využití místností v podstatě redukuje původní návrh a uvažuje případné změny v situování budovy vzhledem ke světovým stranám). Dokumenty nejsou bohužel datovány, takže je zatím obtížné posoudit jejich místo v postupujícím vývoji představ o podobě dnes již zaniklé první budovy českého univerzitního astronomického ústavu, který byl v Oveňské ulici na Letné.

V souboru dalších dokumentů, které Jiří Seydler věnoval Jednotě čs. matematiků a fyziků a které se vesměs týkají jednak dědických záležitostí, jednak obsahují rodinnou korespondenci Seydlerovy rodiny (sourozenců Seydlerových, sourozenců jeho první manželky, roz. Weyrové, atpod.) si zvláštní pozornosti zasluhují dva nepříliš objemné německy psané sešity (35 popsáných listů), jejichž autorem je profesorův otec Jan Seydler. Jsou nadepsány *Vzpomínky z mého života (Erinnerungen aus meinem Leben)* a věnovány synům Karlovi, Augustovi a Aloisovi. Jan Seydler je začal psát 19. února 1882, když byl k 1. 1. téhož roku penzionován.

Od dalšího souboru dokumentů, které zůstávají v majetku Jiřího Seydlera, byly pro potřebu historické komise JČSMF pořízeny xeroxové kopie. V souboru jsou především dvě znění poslední vůle prof. dr. Augusta Seydlera (prvé z 13. února 1880 z doby Seydlerova ovdovění, druhé z 26. ledna 1891 po druhém sňatku), dosti obsáhlý soubor korespondence mezi A. Seydlerem a rodinou Weyrů, z níž pocházela jeho první manželka, korespondence adresovaná Seydlerovu příteli a kolegovi z české univerzity prof. dr. Čenku Strouhalovi, poručníkovi Seydlerových dětí po jeho smrti, rodinná korespondence a korespondence Seydlerovy dcery Heleny s některými spolubydlícími z vinohradské vily „Osvěta“ a vzpomínky na ně.

V majetku rodiny dále zůstávají některé další dokumenty, jako několik dopisů Václava Seydlera, děda Augustova, z 50. let minulého století, dopisy rodičů Augustovi a dopisy Augustova bratra Karla a jeho ženy Anny Augustovi z let 1875 až 1883.